

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2019.G.21, 6 november 2019

Bladluizen in wintergranen – Toestand 4-5 november 2019: lichte uitbreiding, tot zeer hoge aantastingen!

SAMENGEVAT

De aantasting door bladluizen blijft zeer hoog en breidde afgelopen week nog lichtjes verder uit. Het is absoluut noodzakelijk alle percelen wintergranen die niet (meer) beschermd zijn tegen bladluizen te controleren van bij de opkomst en voor het ingaan van de winter op de aanwezigheid van bladluizen. De bladluiscontrole gebeurt best tijdens de warmste uren van de namiddag. De bladluisaantasting kan nog steeds verder toenemen.

De regen van de afgelopen dagen maakt de omstandigheden voor een behandeling op veel percelen al moeilijker. Laat je niet verrassen door al te slechte weersomstandigheden waardoor de velden niet (meer) toegankelijk zijn.

Op 4 en 5 november werden in Vlaanderen op 21 percelen waarnemingen omtrent bladluizen uitgevoerd. Veertien percelen wintergerst (met zaai tussen 28 september en 15 oktober) en 1 perceel wintertarwe zonder insecticidebespuiting werden geëvalueerd alsook 6 behandelde percelen wintergerst:

- in Limburg: Jeuk, Koninksem, Piringen, Sluizen, Wellen
- in Vlaams-Brabant: Dilbeek, Holsbeek, Lennik, Tienen
- in Oost-Vlaanderen: Sint-Niklaas, Zingem
- in West-Vlaanderen: Helkijn, Houtem (wintertarwe), Otegem, Poperinge, Zwevegem

WINTERGERST (zie tabellen blz. 2 en 3)

De bladluisdruk is de afgelopen week nog beperkt toegenomen op de onbehandelde percelen, van gemiddeld 31,9% bezette planten vorige week tot gemiddeld 32,6% bezette planten op onbehandelde percelen deze week. De gemiddelde uitbreiding is minder uitgesproken omdat er enerzijds percelen zijn waar de druk verminderde afgelopen week, en anderzijds -in geval van uitbreiding- de uitbreiding effectief kleiner was dan de enorme uitbreiding die de week voordien werd vastgesteld. De situatie en de evolutie van de populatie verschilt dus zoals steeds erg van perceel tot perceel.

Momenteel is in het Vlaamse netwerk op onbehandelde percelen wintergerst gemiddeld 32,6% van de planten bezet met minstens 1 bladluis, gaande van 9,8% van de planten tot maar liefst 73,7% van de planten. Per bezet plantje worden gemiddeld 1,9 bladluizen gevonden (vorige week 2), gaande tot 18 luizen per plantje. Dit zijn hoofdzakelijk ongeveugelde bladluizen. Het gemiddeld percentage gevleugelde bladluizen verminderde afgelopen week van 15,5% naar 7,2%.

Op de behandelde percelen wintergerst varieert de bezetting van 0% tot 1% bezette planten. De bespuiting gebeurde tussen 23 en 31 oktober.

WINTERTARWE (zie tabel blz. 3)

Op het onbehandelde perceel wintertarwe in Houtem, gezaaid op 12 oktober, is de bladluisdruk verder toegenomen. Ondertussen is reeds 12,5% van de planten bezet met minstens 1 bladluis.

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	4-5 november			28-29 oktober			21-22 oktober		Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg										
Jeuk	28 september	uitstoeling	9,8%	1,2	begin uitstoeling	15,5%	1,6	1 blad	12,3%	Onbeschut langs suikerbieten en bos
Koninksem	11 oktober	3 blad	15,7%	1,3	1-2 blad	13,7%	1,8	-	-	Onbeschut langs maïsstoppeel, vanggewas en gras
Piringen	12 oktober	2 blad	21,0%	1,3	2 blad	14,0%	1,4	1 blad	4,3%	Onbeschut langs maïs
Sluizen	12 oktober	-	-	-	2 blad	7,3%	1,6	1 blad	0,3%	Deels beschut langs gras, vanggewas en bos
Wellen	12 oktober	2-3 blad	24,5%	1,6	2 blad	16,3%	2,3	1 blad	0,3%	Beschut langs gras, vanggewas en bos
Vlaams-Brabant										
Dilbeek	13 oktober	1-2 blad	45,7%	1,1	opkomst	67,7%	2,1	-	-	Onbeschut, grenzend aan gras
Holsbeek	3 oktober	4 blad	54,5%	3,2	3-5 blad	43,5%	2,4	2 blad	55,0%	Grenzend aan gras en bos.
Lennik	12 oktober	2 blad	40,0%	1,5	1 blad	46,0%	1,1	-	-	Onbeschut langs maïs
Tienen	15 oktober	2 blad	12,0%	2,6	1 blad	15,8%	1,3	-	-	Beschut, langs bos, gras en fruitplantage
Oost-Vlaanderen										
Sint-Niklaas	8 oktober	3 blad	7,0%	1,4	-	-	-	1 blad	21,8%	Grenzend aan boomgaard en groenbemester
Zingem	12 oktober	2-3 blad	73,7%	3	1-2 blad	68,7%	2,7	-	-	Onbeschut, langs maïsstoppeel en maïs geogst op 29 oktober 2019
West-Vlaanderen										
Helkijn	10 oktober	2-3 blad	50,8%	2,1	1-2 blad	34,5%	2,6	1 blad	7,5%	Onbeschut, langs gras en bieten
Otegem	5 oktober	3 blad	45,3%	2,4	2-3 blad	41,3%	2,6	1-2 blad	30,3%	Onbeschut, langs vanggewas en maïsstoppeel
Poperinge	5 oktober	3-4 blad	16,3%	1,3	2-3 blad	27,7%	1,8	1-2 blad	6,3%	Onbeschut, langs maïsstoppeel en suikerbieten
Zwevegem	5 oktober	3 blad	40,0%	2,1	2 blad	34,8%	2,2	1-2 blad	8,8%	Onbeschut, langs vanggewas; maïs en maïsstoppeel in de buurt
Gemiddelde			32,6%	1,9		31,9%	2,0		14,7%	

"-" geen bladluistellingen uitgevoerd

Interpretatie: Behandelingsdrempels: zie verder in dit LCG-Graanbericht

De behandelingsdrempels volgens Livre Blanc Gembloux, België zijn gebaseerd op virusdragende bladluizen (in de herfst: 5% bezettingsgraad met virusdragende bladluizen; op het einde van de vluchten bij het ingaan van de winter: 1% bezettingsgraad met virusdragende bladluizen). Doch momenteel zijn er nog geen gegevens bekend omtrent de virulentiegraad van de bladluizen in Vlaanderen. Het is evenwel aangewezen de nodige behoedzaamheid in acht te nemen! De bladluisdruk is wel zeer hoog.

Volgens het recentste bericht van CePICOP (Wallonië) van deze week, wordt er in Wallonië geadviseerd te behandelen vanaf een bezettingsgraad met 5% bladluizen (Bron: CePICOP-Actualité-Céréales 5 november 2019). Dit betekent dat alle opgevolgde LCG-waarnemingspercelen de behandelingsdrempel bereikt hebben.

Op basis van de behandelingsdrempel volgens Arvalis, Frankrijk met 10% bezettingsgraad met bladluizen, zijn momenteel 12 van de 14 opgevolgde waarnemingspercelen nodig te behandelen tegen bladluizen. Doch op de overige 2 percelen, namelijk het perceel te Jeuk (9,8%) en Sint-Niklaas (7,0%) zijn de bladluizen reeds meer dan 10 dagen aanwezig en is ook hier dus de behandelingsdrempel bereikt en is het nodig te behandelen. Met andere woorden bij alle opgevolgde LCG-waarnemingsvelden is ook hier de behandelingsdrempel bereikt.

WINTERGERST: percelen met insecticidebespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	4-5 november			Insecticidebespuiting
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg					
Sluizen	12 oktober	2-3 blad	0,5%	1	31 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha
Vlaams-Brabant					
Holsbeek	3 oktober	4 blad	1,0%	2,5	26 oktober: Sherpa 200 EC 0,1 l/ha
Oost-Vlaanderen					
Zingem	12 oktober	2-3 blad	0,0%	0	30 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha
West-Vlaanderen					
Otegem	5 oktober	3 blad	0,0%	0	23 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha
Poperinge	5 oktober	3-4 blad	0,0%	0	30 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha
Zwevegem	5 oktober	3 blad	0,0%	0	23 oktober: Karate Zeon 50 ml/ha

WINTERTARWE: perceel zonder insecticidebespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	4-5 november			28-29 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
West-Vlaanderen								
Houtem	12 oktober	2 blad	12,5%	1,4	1 blad	9,5%	2	Onbeschut, langs maïsstoppel

Op het perceel wintertarwe te Houtem is ook de behandelingsdrempel bereikt.

BESLUIT BLADLUIZEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Tot zolang de klimatologische omstandigheden gunstig blijven voor de activiteit van de bladluizen dienen de graanpercelen gecontroleerd te worden. Dit najaar is de bladluisdruk immers aanhoudend zeer hoog, met zelfs nog een lichte toename deze week.

1. Percelen wintergranen die niet beschermd zijn tegen bladluizen

Voor de wintergranen die niet beschermd zijn tegen bladluizen blijft het zeker absoluut noodzakelijk alle percelen te controleren op de aanwezigheid van bladluizen van bij de opkomst van het graan. Dit is zeker nodig als het weer aanhoudend zacht blijft.

2. Percelen wintergranen waar reeds een insecticidebespuiting werd uitgevoerd

Op deze percelen dient de bladluisdruk opnieuw opgevolgd te worden wanneer de werkingsduur van de insecticidebespuiting naar zijn einde loopt en het weer aanhoudend zacht blijft. Wees ook indachtig dat de toegelaten middelen niet systemisch zijn en geen bescherming bieden aan de nieuwe blaadjes gevormd na de bespuiting, deze percelen kunnen opnieuw aangetast worden door bladluizen.

BEHANDELINGSDREMPELS

- **De behandelingsdrempel volgens Livre Blanc "Céréales" (Gembloux, België)** is verschillend naargelang het moment/tijdstip (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014, Université de Liège – Gembloux Agro-Bio Tech, België):
 - op het einde van de vluchten (ten laatste half november) bij het ingaan van de winter ligt de behandelingsdrempel veel lager dan in de herfst (in de herfst: bezetting vanaf 5% virusdragende bladluizen), namelijk **vanaf het moment dat 1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen**, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis. Een "winter" impliceert een winter met voldoende winterse weersomstandigheden.
Volgens het recentste bericht van CePiCOP (Wallonië) van deze week, wordt er in Wallonië geadviseerd te behandelen vanaf een bezettingsgraad met 5% bladluizen (Bron: CePiCOP-Actualité-Céréales 5 november 2019).
 - op het einde van de winter wordt een bladluisbehandeling aanbevolen **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal. Na de winter kan het vergelingsvirus namelijk zeer snel uitbreiden en leiden tot belangrijke schade, zelfs bij aanwezigheid van zeer weinig virulente bladluizen.
- **De behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)** adviseert de bladluizen onmiddellijk te behandelen van het ogenblik dat 10% van de planten bezet is met minstens één bladluis. **Bij een lagere bezettingsgraad dan 10% wordt er geadviseerd te behandelen wanneer de bladluizen meer dan 10 dagen aanwezig blijven wat ook het % aangetaste planten is** (Bron: Arvalis, Institut du végétal, Blé tendre d'hiver, Orge d'hiver, Variétés et interventions d'automne 2019-2020, Région Hauts-de-France).

Men dient echter behoedzaam te zijn met het feit dat vanaf de tweede helft van november de kans om een behandeling in goede omstandigheden uit te voeren doorgaans vermindert omwille van ongunstige weersomstandigheden en het moeilijk of niet toegankelijk worden van de percelen.

Laat je niet verrassen door een lange regenperiode waardoor de velden niet (meer) toegankelijk zijn om een insecticidebespuiting uit te voeren.

Uitgebreide info omtrent "[Bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#)" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be), met onder meer:

- bevorderlijke factoren voor de aanwezigheid van bladluizen
- gewasbespuiting: productkeuze en behandelingsmodaliteiten
- werkwijze bladluistellingen in wintergranen te velde

Een overzicht van alle insecticiden erkend voor de bestrijding van bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus in wintergranen is raadpleegbaar op [Inagro's gewasbeschermingsapp](#).

VOLGEND BERICHT: 14 november 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, te Gent en Leuven*
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem*
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee*
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent*
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren*
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge*
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas*
- Proefcentrum Herent/Provincie Vlaams-Brabant*